МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Голова Приймальної комісії
_____ О. В. Поркуян
«26» ___березня___ 2025 р.

П Р О Г Р А М А

фахового вступного випробування
для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра спеціальності
D7 – «Торгівля»
на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра (магістра)
або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Київ – 2025

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки бакалаврів за спеціальністю 076 – «Підприємництво та торгівля»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: зав. кафедри економіки і підприємництва
д.е.н., проф. О. В. Ольшанський

к.е.н., доц. Н. В. Швець

к.е.н., доц. М. Д. Крамчанінова

ПОГОДЖЕНО: к.т.н., доц. Є. О. Мазнєв

(підпис)

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр, магістр, спеціаліст) здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування: оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки магістра за спеціальністю D7 – «Торгівля» з метою конкурсного відбору на навчання у СНУ ім. В. Даля в 2025 році.

Завдання вступного випробування полягає у тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повіни:

знати:

- сутність господарської діяльності підприємства, закономірність процесів і склад показників, що її характеризують;
- види діяльності підприємства та сучасні форми їх існування;
- принципи, методи та прийоми здійснення аналізу та планування трудових показників;
- методи мотивації і оцінки персоналу;
- класифікаційні признаки структури персоналу;
- форми та системи оплати праці;
- функції та принципи управління персоналом;
- напрями та методи розвитку персоналу;
- основні принципи соціального захисту населення;
- основні напрямки розвитку організації праці;
- типи соціально-трудових відносин;
- адміністративні, психологічні, соціальні методи управління персоналом;
- теорії мотивації персоналу;
- сутність ефективності управління персоналом.

міти:

- використовувати економічні дані для розрахунку показників, що характеризують ефективність діяльності підприємства;
- аналізувати трудові показники та використання фонду оплати праці підприємства (організації);
- використовувати методи, технології мотивації і оцінки персоналу;
- аналізувати виробничі ситуації, розробляти рекомендації щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства (організації);
- застосовувати інструментарій нормування і оплати праці різних категорій персоналу залежно від специфіки діяльності підприємства;
- планувати трудові показники згідно з виробничим завданням та виробничою програмою підприємства;
- оцінювати ефективність управління персоналом підприємства;

- розробляти управлінські рішення з удосконалення управління персоналом підприємства;
- аналізувати динаміку основних показників ринку праці.

Зміст програми відповідає компонентам освітньої програми «Підприємництво та торгівля» та їх логічній послідовності.

Порядок проведення вступних випробувань регламентується Правилами прийому для здобуття вищої освіти у Східноукраїнському національному університеті в 2025 році.

ІІ ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що поступає на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечують наступні дисципліни, передбачені навчальним планом за освітньою програмою першого рівня вищої освіти зі спеціальності 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

«Економіка підприємства та мікроекономіка»
(Частина ІІ – Економіка підприємства)

Підприємство в сучасній системі господарювання. Теорії та моделі підприємства. Сутність та зміст підприємницької діяльності. Поняття та напрями діяльності підприємства. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. Структура та управління підприємством. Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Ресурсне забезпечення підприємства. Персонал підприємства, продуктивність праці. Форми і системи оплати праці. Стимулювання праці. Інтелектуальний капітал. Нематеріальні ресурси підприємства. Основний капітал підприємства. Сутність, структура, оцінка, амортизація та ефективність використання основних засобів. Оборотний капітал. Сутність, структура, нормування та ефективність використання оборотних коштів.

Технічна база підприємства, інноваційно-інвестиційні процеси. Техніко-технологічна база виробництва. Виробнича потужність підприємства. Сутність та види інвестицій. Капітальні вкладення. Інвестиційна політика підприємства. Сутність та види інновацій. Інноваційна політика підприємства.

Витрати та результати виробництва Продукція підприємства. Обґрунтування виробничої програми підприємства. Система забезпечення конкурентоспроможності продукції. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика. Організація операційної діяльності. Витрати підприємства: сутність, класифікація, порядок калькулювання. Цінова політика підприємства. Дохід і прибуток як основні фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Ефективність діяльності підприємства. Поняття ефекту і ефективності. Інтегральна ефективність діяльності підприємства. Поняття та показники

конкурентоспроможності підприємства. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів, показники економічної ефективності. Інвестиційні ризики та методи їх нейтралізації в процесі реалізації інвестиційного проекту. Розробка інвестиційного проекту, класифікація та методи розрахунку ефективності проектів. Джерела формування інвестиційних ресурсів.

Економічні основи розвитку підприємства. Сучасні моделі розвитку підприємств. Трансформація і реструктуризація підприємств: сутність і види. Санація підприємств. Оптимізація бізнес-процесів підприємства. Економічна безпека підприємства: поняття та складові.

Список рекомендованих джерел:

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
3. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України: редакція від 27.02.2021 року. URL : www.rada.gov.ua.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Мінфіну України від 29.11.1999р. № 290 (зі змінами та доповненнями).: редакція від 03.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну України від 31.12.1999р. № 318 (зі змінами та доповненнями): редакція від 03.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92 (зі змінами та доповненнями): редакція від 01.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Мінфіну України від 18.10.1999 р. № 242 (зі 46 змінами та доповненнями): редакція від 03.11.2020 року. URL : www.rada.gov.ua.

«Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»

Сутнісна характеристика господарських рішень. Технологія прийняття рішень господарської діяльності. Методичні основи підготовки господарських рішень. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності. Прогнозування та аналіз господарських рішень.

Невизначеність, як першопричина ризику підприємницької діяльності. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності. Основні поняття теорії ігор, що застосовуються при обґрунтуванні рішень в умовах невизначеності. Матриця виграшів та матриця ризиків: сутність та порядок побудови. Характеристика критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності. Максимінний критерій Вальда. Критерій максимакс. Мінімаксний критерій Севіджа. Критерій узагальненого оптимізму-песимізму Гурвіца.

Теорія корисності та її застосування у процесах прийняття рішень. Концепція корисності. Пріоритети та їх числове вираження. Корисність за Нейманом: поняття лотереї, сподівана корисність. Детермінований еквівалент лотереї. Страхова сума. Несхильність та схильність до ризику. Кількісна оцінка ризику з визначенням міри і ступеня ризику. Визначення корисності господарських рішень графічним методом.

Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень. Критерії прийняття господарських рішень за умов ризику. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях. Критерій математичного сподівання (критерій Байєса). Критерій Лапласа. Критерій Гурвіца. Критерій стандартного відхилення. Сутність конфліктних ситуацій та передумови їх виникнення. Основні поняття теорії ігор, що використовуються при розв'язанні конфліктних ситуацій. Способи вибору оптимальних рішень в умовах конфлікту: мажорування стратегій, вибір оптимальних рішень на основі чистих стратегій. Обґрунтування рішень на основі змішаних стратегій. Сутність ризик-менеджменту, його мета, завдання. Підходи до ризик-менеджменту. Основи ризик-менеджменту. Напрямки і методи регулювання та зниження ступеня ризику.

Список рекомендованих джерел:

1. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : Електрон. навч. посіб. / І. Семененко, О. Ольшанський, К. Сєребряк, О. Маслош ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Ф-т екон. та упр. – Київ : [Вид-во Східноукр. нац. ун-та ім. В. Даля], 2024. – 165 с.
2. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Г 51 Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб / О. М. Полінкевич, І. Г. Волинець. – Луцьк : Вежа- Друк, 2018. – 336 с URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15846/1/Polinkevych_Volynets_OGROR2018.pdf

«Планування діяльності підприємства»

Виробнича програма: зміст і порядок її розробки; обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю. Планування витрат, склад витрат підрозділів підприємства. Формування кошторисів підрозділів, їх елементи та калькуляційна структура. Визначення постійних витрат їх роль в зниженні собівартості продукції. Планування прибутку та рентабельності. Джерела формування прибутку та його розподіл. Рентабельність та її види. Шляхи збільшення прибутку та рентабельності.

Список рекомендованих джерел:

1. Михалюк Н. І. Планування діяльності підприємств : навч. посіб. / Н. І. Михалюк. – К. : Ліра-К, 2015. – 620 с.
2. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / Варналій З. С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р. Р. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.

3. Планування діяльності підприємства. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І. Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2015. – 368 с.

4. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства [текст] : навч. посіб. / Бурик А. Ф., світовий О. М., Мачушенко О. Г. та інш. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 260 с.

5. Планування і контроль на підприємстві : Навч. посіб. / За ред. М. О. Данилюка – Львів: «Магнолія 2006», 2017. – 328 с.

«Економіка і організація торгівельної діяльності»

Місце торгівлі в економічній системі. Загальна характеристика торгівлі як системи, її функції. Поняття внутрішньої торгівлі. Основи організації внутрішньої торгівлі. Організаційні форми торгівлі. Державне регулювання та підтримка розвитку внутрішньої торгівлі України.

Сутність та функції роздрібної торгівлі. Види та класифікація торговельних об'єктів. Стан розвитку роздрібної торгівлі України. Поняття торговельної організації, торговельної системи. Організаційна структура торговельних підприємств. Організаційна культура.

Сутність та функції оптової торгівлі. Основні напрями розвитку оптової торгівлі Структура оптової торгівлі. Оптові торговельні підприємства, їх економічні, організаційні та юридичні ознаки. Види оптових підприємств. Класифікація оптових торговельних підприємств. Торгово-технологічні функції оптових торговельних підприємств. Організаційна структура оптових підприємств, роль організаційних підрозділів оптових підприємств в організації торгово-технологічного процесу. Організація оптової торгівлі в країнах ринкової економіки.

Сутність та зміст торгово-технологічного процесу в магазині. Фактори, що впливають на зміст торгово-технологічного процесу в магазині. Принципи організації торгово-технологічного процесу в магазині. Організація приймання та зберігання товарів й тари. Організація продажу товарів за різними формами та методами. Методи активізації роздрібного продажу товарів.

Список рекомендованих джерел:

1. Власова Н.О., Гросул В.А., Круглова О.А., Чорна М.В.та ін. Економіка торгівлі: навч. посіб. Харьків: Світ Книг, 2015. 473 с.

2. Олексенко Л. В. Маркетингова політика розподілу: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 468 с.

3. Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності: навч.посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 392 с.

4. Гавриш О.М., Капелюшна Т.В., Мартиненко М.О. Організація торгівлі: навч. посіб. Київ: ДУТ. 2020. 174 с.

5. Міщук І., Ребицький В., Рудницький С. Організація торгівлі: навч.посіб. Київ Видавництво Центр навчальної літератури, 2019. 632 с.

ІІІ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

ІІІ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна кількість завдань іспиту – **16**. На виконання роботи відведено **60 хвилин**.

В основу визначення рейтингу покладено результати обраховані на основі суми тестових балів. Для кожного запитання тесту встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Запитання **1-10** малої складності – **1 бал (сума 10 балів)**;
2. Запитання **11-15** середньої складності – **2 бала (сума 10 балів)**;
3. Запитання **16** підвищеної складності – **5 балів (сума 5 балів)**.

Сума тестових балів при який іспит вважається складеним – **5-25 балів**.

Загальна сума тестових балів за всі правильні відповіді **25 тестових балів** – відповідає **200 балам** рейтингової оцінки. Пороговий тестовий бал («склав / не склав») для вступного іспиту становить **5 тестових балів** – відповідає **100 балам** рейтингової оцінки.

Рейтингова оцінка за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів) визначається відповідно до таблиці відповідності тестових балів рейтинговій оцінці.

Таблиця 1

Відповідність тестових балів рейтинговій оцінці

Тестовий бал, S (сума балів за привільні відповіді на запитання)	**Рейтингова оцінка**, BB
1	**2**
0-4	не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175
21	180

продовження таблиці 1

1	2
22	185
23	190
24	195
25	200

Голова фахової атестаційної комісії _____ д.е.н. Івченко Е.А.

Відповідальний секретар ПК _____ к.т.н. Мазнєв Є. О.